

Broj:17/24

Podgorica,25.mart 2024.godine

MBMB

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore, na osnovu čl. 41 st.2 Zakona o zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Službeni list Crne Gore" br.42/11 i 32/14) i člana 41 st.1 Pravila o radu Zaštitnika/ce ljudskih prava i sloboda Crne Gore ("Sluzbeni list Crne Gore" br.53/14) nakon završenog ispitnog postupka, po pritužbi XX, daje

MIŠLJENJE

I Uvod

1.Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore, XX je podnio pritužbu na rad i postupanja Osnovnog državnog tužilaštva u Kotoru. U pritužbi je u bitnom naveo da je dana 16.03.2023.godine Osnovnom državnim tužilaštvu u Kotoru podnio krivičnu prijavu protiv „NN“ lica zaposlenih u „XX“ Budva i XX, zbog postojanja osnovane sumnje da su izvršili krivično djelo zloupotrebe položaja u privrednom poslovanju iz čl.272 st.1 Krivičnog zakonika Crne Gore, te da je povodom te krivične prijave formiran predmet poslovne oznake Kt.122/23. Imajući u vidu zakonsku obavezu tužioca, kome je predmet dodijeljen u rad da u roku od tri mjeseca od dana prijema predmeta, odnosno izuzetno, i to u složenijim predmetima, najkasnije u roku od šest mjeseci donese odluku, a što tužilaštvo još uvijek nije uradilo, oštećenom koji je podnosilac krivične prijave na taj način povrijeđeno je pravo na odgovor iz čl.57 stav 1 Ustava Crne Gore. Kako zakonom nije eksplicitno propisana obaveza, a ni kao pravo, da podnosilac krivične prijave i oštećeni sami treba da se informišu o toku postupka po podnijetoj krivičnoj prijavi, s tim u vezi stoji obaveza obavještanja oštećenog o toku postupka, kao i o ishodu krivične prijave, u skladu sa načelom pravne sigurnosti, jer se na taj način obezbjeđuje djelotvorno i efikasno ostvarivanje prava i sloboda zaštićenih kako Ustavom CG, tako i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda.

II Postupanje Zaštitnika

2. Radi sprovođenja postupka po ovoj pritužbi Zaštitnik je zatražio izjašnjenje Osnovnog državnog tužilaštva u Kotoru. U svom izjašnjenju¹ Osnovno državno tužilaštvo u Kotoru je navelo da su povodom krivične prijave podnosioca pritužbe dana 17.03.2024.godine, formirani predmeti Kt 122/23 i Ktn 19/23 protiv XX i NN lica, zaposlenog u „XX“ Budva, zbog krivičnog djela iz čl.272 st.3 u vezi st.1 KZCG. Postupajući po navedenoj prijavi ODT-Kotor preduzeo je mjere i radnje i nakon ocjene imajući u vidu pravnu kvalifikaciju, a koja je zasnovana na vrijednosti stana iz kuporodajnog ugovora, ustupljen Specijalnom državnim tužilaštvu u Podgorici dana 06.09.2023.godine.

¹ Kt broj 122/23 od 15.02.2024.godine

III Utvrđene činjenice

3. Na osnovu navoda iz pritužbe i dostavljene dokumentacije u ispitnom postupku utvrđeno je:

-podnosilac pritužbe Osnovnom državnim tužilaštvu u Kotoru dana 16.03.2023.godine podnio je krivičnu prijavu, zbog postojanja osnovane sumnje da su izvršili krivično djelo zloupotrebe službenog položaja u privrednom poslovanju iz čl.272 st.1 Krivičnog zakonika Crne Gore;

-da je dana 17.03.2023.godine, povodom te krivične prijave u ODT Kotor formiran predmet poslovne oznake Kt.122/23;

-da je ODT Kotor dana 26.04.2023.godine uputilo zahtjev UPOB Budva, kojim je traženo preduzimanje mjera i radnji na izjašnjenju od strane pomenutog pravnog lica i ugovor o kupoprodaji nepokretnosti;

-da je predmetnim zahtjevom upućenom UPOB Budva, traženo izjašnjenje od strane pomenutog pravnog lica i ugovor o kupoprodaji nepokretnosti, koji se navodi u prijavi, te prikupljanje potrebnih obavještenja od prijavljene XX;

-da je UOPB postupila po svemu u skladu sa zahtjevom ODT Kotor;

-da od XX nijesu mogla biti prikupljena obavještenja, jer živi u Belgiji;

-da je predmet ODT Kotor, imajući u vidu pravnu kvalifikaciju, a koja je zasnovana na vrijednosti stana iz kupoprodajnog ugovora, dana 06.09.2023.godine ustupio Specijalnom državnim tužilaštvu u Podgorici;

IV Relevantno pravo

Ustav Crne Gore („Službeni list CG“, br. 1/07)

čl.57 st.1

Svako ima pravo da se, pojedinačno ili zajedno sa drugim, obrati državnim organu ili organizaciji koja vrši javna ovlaštenja i da dobije odgovor.

Zakonik o krivičnom postupku (Službeni list Crne Gore", br. 057/09 od 18.08.2009, 049/10 od 13.08.2010, 047/14 od 07.11.2014, 002/15 od 16.01.2015, 035/15 od 07.07.2015, 058/15 od 09.10.2015, 028/18 od 27.04.2018, 116/20 od 04.12.2020, 145/21 od 31.12.2021)

čl.256 st.1 i 2

Rukovodilac državnog tužilaštva ili državni tužilac kome je predmet dodijeljen u rad dužan je da donese odluku, najkasnije u roku od tri mjeseca od dana prijema predmeta.

Izuzetno, u složenim predmetima zbog obima, činjeničnih ili pravnih pitanja, odluka se mora donijeti najkasnije u roku od šest mjeseci, sa izuzetkom predmeta u kojima se primjenjuju mjere tajnog nadzora kad odluka treba biti donijeta u roku od tri mjeseca od završetka mjere tajnog nadzora. U predmetima u kojima su pribavljani dokazi po zamolnicama za međunarodnu pravnu pomoć, odluka se mora donijeti u roku od mjesec dana od dana pribavljanja dokaza po zamolnicama.

čl.58 st.3

Oštećeni, oštećeni kao tužilac i privatni tužilac imaju pravo da razmatraju spise i razgledaju predmete koji služe kao dokaz. Oštećenom se može uskratiti razmatranje spisa do donošenja naredbe o sprovođenju istrage ili dok ne bude saslušan kao svjedok.

čl.59 st.1

Kad državni tužilac nađe da nema osnova da preduzme gonjenje za krivično djelo za koje se goni po službenoj dužnosti ili da nema osnova da preduzme gonjenje protiv nekog od prijavljenih saučesnika dužan je da, u roku od osam dana, o tome obavijesti oštećenog, uputi ga da može sam preduzeti gonjenje i dostavi mu rješenje o odbacivanju krivične prijave, osim u slučajevima iz člana 272 stav 6 i člana 273 ovog zakonika

Zakonom o Zaštitniku ljudskih prava i sloboda Crne Gore (“Službeni list CG”, br. 42/11), propisano je:

čl.81 stav 1

Zaštitnik ljudskih prava i sloboda Crne Gore je samostalan i nezavisan organ koji preduzima mjere za zaštitu ljudskih prava i sloboda.

čl. 3 stav 1

Zaštitniku/ći se može obratiti svako ko smatra da su mu aktom, radnjom ili nepostupanjem organa povrijeđena njegova/njena prava ili slobode.

čl. 41

Nakon završetka ispitivanja povrede ljudskih prava i sloboda Zaštitnik/ca daje mišljenje o tome da li je, na koji način i u kojoj mjeri došlo do povrede ljudskih prava i sloboda.

Kad Zaštitnik/ca utvrdi da je došlo do povrede ljudskih prava i sloboda, mišljenje sadrži i preporuku o tome šta treba preduzeti da bi se povreda otklonila, kao i rok za njeno otklanjanje.

V Zaključna ocjena

4. Vraćajući se na konkretan predmet Zaštitnik konstatuje da je postupak izvidjaja po krivičnoj prijavi podnosioca vođen pred Osnovnim državnim tužilaštvom Kotoru, da je to tužilaštvo preduzelo mjere i radnje i postupilo po prijavi, te u konačnom prosljedilo predmet Specijalnom državnim tužilaštvu na dalje postupanje, kao nadležnom za dalje postupanje, po predmetnoj krivičnoj prijavi.

5. S tim u vezi, Zaštitnik podsjeća da je članom 256a stav 1 i 2 Zakonika o krivičnom postupku, propisano da je državni tužilac kome je predmet dodijeljen u rad dužan da donese odluku, najkasnije u roku od tri mjeseca od dana prijema predmeta, a izuzetno, u složenim predmetima zbog obima, činjeničnih ili pravnih pitanja, odluka se mora donijeti najkasnije u roku od šest mjeseci. Naime, navedeni zakonski rokovi su instruktivni, jer istekom roka od šest mjeseci, ne nastupaju pravne posljedice u smislu nemogućnosti vođenja dalje istrage.

6. Zaštitnik konstatuje da je ODT-Kotor, blagovremeno postupilo i preduzelo radnje po predmetnoj prijavi i u zakonskom roku za odlučivanje po krivičnoj prijavi, dostavilo spise na dalje postupanje Specijalnom državom tužilaštvu.

7. Međutim, Zaštitnik primjećuje da nadležno osnovno tužilaštvo nije obavijestio podnosioca pritužbe o ishodu postupka pred ODT Kotor.

8. Zaštitnik ukazuje na važnost dostupnosti postupka oštećenom, kao stranke u krivičnom postupku, koji zahtjev je u skladu sa načelom pravne sigurnosti, jer obezbjeđuje djelotvorno i efikasno ostvarivanje prava i sloboda oštećenih utvrđenih kako Ustavom Crne Gore, tako i Evropskom konvencijom za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda. Takav zahtjev pravne sigurnosti te dostupnosti postupka oštećenom, u skladu je i sa Direktivom 2012/29/EU Evropskog parlamenta i Savjeta od 25. oktobra 2012. godine o uspostavljanju minimalnih standarda za prava, podršku i zaštitu žrtava krivičnih djela, te Okvirnoj odluci Savjeta 2001/220/PUP o položaju žrtava u krivičnom postupku od 15. marta, 2001. godine.

9. Zaštitnik ocjenjuje da takvo postupanje nije u skladu sa obavezom blagovremenog obavještanja oštećenog o toku postupka, kao i ishodu krivične prijave, a imajući u vidu naprijed navedeno odlučivanje tužilaštva po predmetnoj prijavi, koja je upućena na dalje postupanje i odlučivanje stvarno nadležnom Specijalnom državnom tužilaštvu.

10. Stoga Zaštitnik, cijeneći položaj i ulogu Državnog tužilaštva, kao jedinstvenog i samostalnog organa koji vrši poslove gonjenja učinilaca krivičnih djela i drugih kažnjivih djela koja se gone po službenoj dužnosti, posebno podsjeća na obavezu blagovremenog i ažurnog postupanja, uz omogućavanje oštećenoj strani dostupnosti samog postupka, u mjeri u kojoj je potrebno za zaštitu njenih prava, u skladu sa procesno-pravnim garancijama utvrđenim zakonom. Ovo posebno imajući u vidu da minimalni standardi djelotvornosti istrage upravo uključuju u sebe i poseban zahtjev koji se odnosi na to da istraga mora biti podvrgnuta kontroli javnosti².

11. Konačno, kada je u pitanju transparentnost i princip učešća oštećenih, Zaštitnik nalazi da iz navoda podnosioca pritužbe slijedi da nije postojala saradnja sa tužilaštvom u pogledu informisanosti o toku izviđaja, te nije bio u prilici da dobiju informacije o toku postupka, pa ukazuje da je takvo postupanje u suprotnosti sa praksom Evropskog suda za ljudska prava³, bez obzira što to pravo nije apsolutnog karaktera. Ovo tim prije što to nije osporeno u izjašnjenju tužilaštva, pa budući se sada predmet nalazi u radu kod drugog nadležnog tužilaštva, to je informisanje oštećenog o daljem toku postupka ustupanjem drugom nadležnom tužilaštvu, od značaja upravo da bi se oštećenom, omogućilo da djelotvorno učestvuje i predlaže dokaze tokom faze postupka pred tim tužilaštvom.

12. Na važnost obavještanja oštećenih o ishodu krivične prijave Evropski sud za ljudska prava u Strazburu ukazao je i u odluci Hugh Jordan v. The United Kingdom od 05.08.2001. godine, ocjenjujući da se takvim (ne)postupanjem porodici žrtve onemogućava pristup obavještenjima o stvari koja je za njih od ključne

² v. Maslov i Nalbadov protiv Rusije, 24.01.2008. godine st.91, Mesut Deniz protiv Turske, 5.11.2013, st.52

³ Mezhiyeva protiv Rusije, presuda od 16. aprila.2015, st.75

važnosti i sprječava bilo kakvo pobijanja odluke, a što bi upućivalo da nijesu zadovoljeni standardi „djelotvorne istrage“.

12. Stoga, Zaštitnik ocjenjuje da takvo postupanje nije u skladu sa utvrđenom praksom ESLJP i obavezom propisanom odredbom čl. 57 st.1 Ustava Crne Gore tužilaštva, a imajući u vidu obavezu tužilaštva da oštećenog obavještava o ishodu postupanja pred tužilaštvom pred kojim je prijava podnijeta.

13. Zaštitnik podsjeća da Zakonik o krivičnom postupku propisuje i pravo obavještavanja oštećenog o toku postupka podnošenjem zahtjeva za uvidom u spise predmeta, pa upućuje podnosioca pritužbe na pravo na uvida u spise predmeta, salasno odredbi čl.58 st.3 ZKP-a.

14.Sa izloženog, a posebno polazeći od toga da je institucija Zaštitnika ljudskih prava i sloboda u Crnoj Gori ustanovljena u cilju uspostavljanja i promovisanja vladavine prava, odnosno radi zaštite ljudskih prava i sloboda kada su povrijeđena aktom, radnjom ili nepostupanjem državnih organa, organa državne uprave, organa lokalne samouprave i lokalne uprave, javnih službi i drugih nosilaca javnih ovlaštenja, a imajući u vidu da je postupak sada, pred nadležnim Specijalnim državnim tužilaštvom Zaštitnik daje

P R E P O R U K U

Osnovnom državnom tužilaštvu u Kotoru da :

-ubuduće,uredno obavještavaju podnosiocce krivičnih prijava o ustupanju predmeta drugom stvarno ili mjesno nadležnom tužilaštvu;

ZAŠTITNIK LJUDSKIH PRAVA I SLOBODA CRNE GORE
mr Siniša Bjeković

Dostaviti:

-Podnosiocu pritužbe

-Osnovnom državnom tužilaštvu u Kotoru

- a/a